

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **JUDr. T. M., Ph. D.**, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 1387/7, Praha 4, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 6. 2019, čj. 30204-2/2019-900000-317, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2020, čj. 4 A 67/2019-35,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2020, čj. 4 A 67/2019-35, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobce podal dne 27. 8. 2019 žalobu proti rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl pro opožděnost jeho odvolání proti rozhodnutí Celního úřadu pro hlavní město Prahu ze dne 10. 5. 2019. Tímto rozhodnutím byla žalobci uložena pokuta za jízdu motorovým vozidlem na zpoplatněném úseku dálnice bez vylepeného kuponu prokazujícího úhradu časového poplatku. Městský soud vyzval žalobce k úhradě soudního poplatku, žalobce v reakci na výzvu požádal o osvobození od soudních poplatků. Městský soud však žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl.

[2] Zamítavé usnesení odůvodnil tím, že žalobce dostatečně nedoložil své majetkové poměry; sdělené informace jsou neúplné a zcela zjevně nepravdivé. Pokud by byly žalobcem sdělené údaje úplné a pravdivé, neměl by žalobce vůbec z čeho hradit své životní potřeby. Žalobce nemá dle svých slov žádné příjmy, avšak v prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech neuvedl ani žádné výdaje či půjčky.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti usnesení městského soudu kasační stížností. Namítá, že splňuje předpoklady pro přiznání úplného osvobození od soudních poplatků. Žalobce pečuje o svou matku, která pobírá příspěvek na péči a je osobou v III.

stupni závislosti, sám trpěl vážnými zdravotními problémy. Z těchto důvodů se nemůže plně věnovat své podnikatelské činnosti a nemá dostatek finančních prostředků.

[4] Kasační stížnost je důvodná.

[5] Z § 36 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[6] Je na účastníku řízení, aby prokázal nedostatek prostředků k úhradě soudních poplatků (bod 20 usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009- 95, č. 2163/2011 Sb. NSS). Soud není povinen zjišťovat z úřední povinnosti účastníkovo majetkové a výdělkové poměry (rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[7] NSS se předně vymezuje vůči argumentaci, kterou stěžovatel naznačuje, že městský soud po něm vyžaduje orientaci na ekonomický prospěch vylučující péči o nejbližší příbuzné. Nic podobného z usnesení městského soudu nevyplývá. Městský soud stěžovateli nevyčítá, že v důsledku péče o matku nedosahuje dostatečných příjmů, i když by mohl. Zamítavé usnesení je postaveno na tom, že stěžovatel neposkytl městskému soudu informace, ze kterých by si soud mohl učinit ucelený a přesvědčivý obraz o stěžovatelově majetkové situaci.

[8] Stěžovatel městskému soudu poskytl potvrzení úřadu práce ze dne 1. 8. 2018 prokazující dobu, po kterou stěžovatel poskytoval péči své matce, rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 13. 1. 2015 o změně výše příspěvku na péči přiznaného stěžovatelově matce a rozhodnutí o stěžovatelově dočasné pracovní neschopnosti od 26. 8. 2019 s poslední uvedenou kontrolou dne 21. 10. 2019. V prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech stěžovatel uvedl, že je jedinou osobou v domácnosti, neexistují osoby na stěžovateli finančně závislé ani osoby, na kterých stěžovatel finančně závisí. Sdělil, že nemá sjednán pracovní poměr, neboť je osobou samostatně výdělečně činnou (advokát) a pečuje o matku, která pobírá příspěvek na péči. Stěžovatel není zapsán v obchodním rejstříku. V kolonce výše příjmu (za poslední zdaňovací období a po odečtení daně) stěžovatel doplnil „*daňová ztráta*“. Stěžovatel neuvedl příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení ani jiné příjmy. Jako majetek větší hodnoty stěžovatel označil dva pozemky, dva osobní automobily a motocykl. Dále vyplnil, že nemá vyživovací povinnosti ani žádné dluhy či půjčky, mezi výdaje zařadil pouze daně ve výši 600 Kč ročně. Sociální a zdravotní pojištění platí za stěžovatele podle jeho slov stát, stěžovatel neplatí místní poplatky, hypotéky ani nájemné. Závěrem stěžovatel zopakoval, že pečuje o matku, která je osobou ZTP-P a byl jí přiznán příspěvek na péči III. stupně, od srpna byl stěžovatel dva měsíce v pracovní neschopnosti.

[9] Také NSS považuje tyto informace za neúplné. Nelze z nich zjistit, jaké jsou stěžovatelovy měsíční příjmy. Stěžovatelovo sdělení „*daňová ztráta*“ je v tomto směru naprosto nedostatečné. Ostatně i v kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že se z důvodu péče o matku „*nemůže plně věnovat své podnikatelské činnosti, a v důsledku toho nemá dostatek*

pokračování

finančních prostředků“, ale netvrdí, že se výkonu podnikatelské činnosti zcela vzdal (pokud by tak učinil, jistě mu to nelze klást při rozhodování o osvobození k tíži). I ve veřejném seznamu advokátů dostupném na webových stránkách České advokátní komory (www.cak.cz) má stěžovatel uveden stav „aktivní“. Stěžovatel v kasační stížnosti v návaznosti na sdělení o nedostatku svých finančních prostředků uvádí „*mimo jiné i z tohoto důvodu bývá postiženým osobám přiznáván příspěvek na péči, aby si mohli zajistit péči v domácím prostředí*“. NSS nezpochybňuje náročnost péče o těžce zdravotně postiženou blízkou osobu, ovšem nenalézá přímou souvislost mezi příspěvkem na péči náležejícím stěžovatelově matce a stěžovatelovou finanční situací. Má-li si soud tuto argumentaci vyložit tak, že mezi stěžovatelovy příjmy patří příspěvek na péči jeho matky, neodpovídá to údajům v prohlášení. Z informací poskytnutých stěžovatelem ani nevyplývá, jaké jsou jeho výdaje. Stěžovatel uvedl pouze částku 600 Kč ročně za daně. Není možné, aby stěžovatel neměl žádné měsíční výdaje minimálně na uspokojování svých základních životních potřeb (ubytování, jídlo, oblečení, osobní potřeby apod.) a zároveň ani neměl žádné příjmy. Stěžovatel musí nějaké výdaje mít a musí je z něčeho hradit, ať už z vlastních příjmů, nebo mu s úhradou pomůže stát v systému sociálního zabezpečení. I Nejvyššímu správnímu soudu se tedy obraz o stěžovatelově majetkové situaci z informací, které stěžovatel poskytl, jeví jako zjevně neúplný a nevěrohodný.

[10] Stěžovatel namítá, že je třeba posuzovat jeho schopnost uhradit poplatek podle jeho skutečných osobních, majetkových a výdělkových poměrů, nikoli na základě „*hypotetických úvah*“. K tomu NSS uvádí, že v usnesení městského soudu žádné „*hypotetické úvahy*“ nenachází, zejména však městský soud stěžovatelovu schopnost uhradit poplatek vůbec neposuzoval: z informací, které stěžovatel doložil, to totiž nebylo možné.

[11] NSS se dále zabýval tím, zda mohl městský soud na základě neúplných informací o majetkových poměrech, které stěžovatel uvedl ve formuláři, bez dalšího zamítnout jeho žádost o osvobození od soudních poplatků.

[12] Rozšířený senát NSS ve svém usnesení č. 2163/2011 Sb. NSS upozornil na to, že pokud jsou informace o majetkových poměrech zjevně neúplné a není jasné, z čeho účastník řízení hradí své životní potřeby, měl by soud zvážit možnost vyzvat účastníka k doplnění potřebných údajů. Ve věci ze dne 24. 9. 2008, čj. 1 As 63/2008-34, NSS dovodil, že pokud z předložených důkazů nebylo možné dostatečně posoudit účastníkovy majetkové a sociální poměry a ověřit si jeho tvrzení, má ho soud poučit, jak může svá tvrzení prokázat, aby v řízení neutrpěl újmu.

[13] NSS má za to, že i v tomto konkrétním případě bylo namístě, aby soud nejprve vyzval stěžovatele k doplnění údajů. Z informací, které stěžovatel poskytl, se jeví, že se mohl nacházet v tíživé zdravotní a sociální situaci. Zároveň nelze sdělené informace vyhodnotit jako zjevně lživé, ale spíše jako neúplné. Městský soud se omezil pouze na posouzení informací, které stěžovatel tvrdil ve formuláři, a přestože je nepovažoval za dostatečné, nedal stěžovateli prostor k tomu, aby nejasnosti odstranil. Tím ho zkrátil na jeho procesních právech, protože stěžovatel neměl možnost vysvětlit nesrovnalosti ohledně svých příjmů a výdajů. Až ve chvíli, kdy by stěžovatel na konkretizovanou výzvu soudu tyto nesrovnalosti dostatečně nevysvětlil, byl by městský soud oprávněn stěžovatelovu

žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnout. Kvůli tomuto vadnému postupu v řízení nemůže napadené usnesení městského soudu obstát.

[14] NSS proto zrušil napadené usnesení a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. V něm bude městský soud vázán vysloveným právním názorem NSS (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. března 2020

Ondřej Mrákota
předseda senátu